

Arbetslivskommissionen för logistik, lägesbild 2020–2021

Arbetslivskommissionen för logistik har utarbetat en lägesbild av kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet i examina inom sitt område. Till arbetslivskommissionernas uppgifter hör att årligen producera information om kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet inom sitt eget område inom yrkesutbildningen (statsrådets förordning om yrkesutbildning 673/2017). För denna uppgift har arbetslivskommissionerna haft tillgång till uppföljnings-, bedömnings- och responsinformation bland annat från utbildningsförvaltningens statistik-, styrnings- och regleringstjänst samt den nationella informationsresursen KOSKI.

Prestationsuppgifter från 2020 blev tillgängliga för kommissionerna våren 2021. Eventuella korrigeringar som läroanstalterna gjort i KOSKI-data efter denna tidpunkt syns inte i denna lägesbild. Detsamma gäller statistiska uppgifter om antalet prestationer år 2021, som plockades från KOSKI-databasen i början av 2022. De granskade prestationsantalen publiceras senare i Utbildningsstyrelsens statistiktjänst på webbplatsen Vipunen.fi.

De uppgifter som används i lägesbilden har plockats direkt ur KOSKI-databasen i den form som läroanstalterna har anmält dem. Statistiken kan innehålla bristfälliga eller felaktiga uppgifter. Av tekniska skäl har exempelvis inte alla uppgifter som registrerats i läroanstalternas egna studieförvaltningssystem överförts korrekt till KOSKI-databasen, och uppgifterna statistikförs då under "ingen uppgift"/"inte anmält".

Som källmaterial har man exempelvis använt rapporter från kommissionernas besök, rättelseyrkanden och utlåtanden.

Antal avlagda examina och examensdelar

Avläggande av examina och examensdelar	2020		2021		Utveckling	
	hel examen	examensdel	hel examen	examensdel	hel examen	examensdel
Grundexamen i logistik	1 850	24 685	2 174	27 944	+18 %	+13 %
Kompetensområdet för transportservice	1 384		1 653			
Kompetensområdet för flygplatservice	2		11			
Kompetensområdet för lagerservice	427		505			
Ingen uppgift	37		3			
Kompetensområdet för transportservice, Kompetensområdet för lagerservice	0		2			
Yrkesexamen inom transportbranschen	362	1 861	428	1 843	+18 %	-1 %
Kompetensområdet för skogsindustrins transporter	29		16			
Kompetensområdet för servicetransporter	11		15			
Kompetensområdet för arbetsledning inom transportbranschen	33		54			
Kompetensområdet för persontransporter	148		204			
Kompetensområdet för varustransporter	125		132			
Ingen uppgift	16		5			
Kompetensområdet för skogsindustrins transporter, Kompetensområdet för persontransporter	0		1			
Kompetensområdet för varustransporter, Kompetensområdet för skogsindustrins transporter	0		1			
Yrkesexamen inom lasthantering	9	133	16	93	+78 %	-30 %

Specialyrkesexamen för trafiklärare	85	413	78	529	-8 %	+28 %
Yrkesexamen i servicelogistik	103	335	164	499	+59 %	+49 %
Kompetensområdet för lagerlogistik	80		143			
Kompetensområdet för skötsel av order- och leveransprocesser	20		3			
Kompetensområdet för inköp	0		18			
Ingen uppgift	3		0			
Specialyrkesexamen i servicelogistik	15	76	32	145	+113 %	+91 %
Kompetensområdet för lagerlogistik	11		32			
Kompetensområdet för lasthantering	2		0			
Kompetensområdet för hantering av en leveranskedja	1		0			
Ingen uppgift	1		0			
Totalt	2 424	27 503	2 892	31 053	+19 %	+13 %

* Uppgifterna hämtades i början av 2021 (för år 2020) och i början av 2022 (för år 2021), och har inte uppdaterats efter dessa tidpunkter. Avläggandet av examensdelar omfattar inte examensdelar som registrerats som lokala. Examina som är i en övergångsperiod syns inte i tabellen och ingår inte i antalet i tabellen.

Reflektioner

Utveckling av antalet examina och examensdelar

Grundexamen i logistik: antalet avlagda hela examina har ökat, liksom antalet avlagda examensdelar. Ökningen av antalet examensdelar har påverkats av de ämnen i gemensamma examensdelar som är obligatoriska för alla som avlägger examen, oberoende av ålder. Effekterna av covid 19-pandemin syns i antalet avlägganden av grundexamen i logistik år 2020, då ökningen av antalet avlägganden var större än under "normala" år. År 2021 återgick man till den nivå som rådde före pandemin: år 2019 avlades 2 116 hela examina. År andra sidan syns i antalen för år 2021 även den tro på framtiden som följde efter covid 19-pandemins första skede och den kraftigt ökade mängden transporter inom godstrafiken bland annat till följd av den ökade näthandeln, vilket har ökat behovet av rekrytering av nya arbetstagare till branschen betydligt.

I antalet prestationer i kompetensområdet för flygplatservice inom grundexamen i logistik syns även covid 19-pandemins effekter och den radikala minskningen av flygtrafiken. År 2019 avlade 27 personer hela examen, år 2020 två och år 2021, när flygtrafiken började komma igång, 11 personer.

Yrkesexamen inom transportbranschen: antalet avlägganden av hela examen har ökat i samma takt som för grundexamen i logistik. Den mest betydande ökningen har skett inom kompetensområdet för persontransporter (38 %), vilket ganska långt förklaras av den minskning av busstrafiken som orsakades av covid 19-pandemin år 2020. Trafikmängderna ökade något år 2021, även om de inte heller då uppnådde samma nivå som före pandemin. Yrkesexamen inom transportbranschen är på grund av åldersgränserna och ämnena i de gemensamma examensdelarna populär som examen för personer som kommer in i branschen, i synnerhet på bussidan.

Antalet avlagda delexamina ökas i fråga om både grundexamen i logistik och yrkesexamen inom transportbranschen också av dem som avlägger endast examensdelarna Grundläggande yrkeskompetens inom transportbranschen och Utvidgning av den grundläggande yrkeskompetensen inom transportbranschen.

Specialyrkesexamen för trafiklärare: det har skett en nedgång i antalet avlägganden av hela examen, och den största orsaken till detta har varit att antalet avlagda körkort och därmed även antalet arbetsplatser inom branschen har minskat. De flesta som avlägger examen avlägger inte hela examen, utan endast de två obligatoriska examensdelarna, som möjliggör sysselsättning. Detta syns också som en ökning i antalet avlagda examensdelar.

Även lagstiftningen om provmodellen för grundläggande yrkeskompetens inom transportbranschen har bidragit till det ökade antalet delexamina: ett kompetenskrav för bedömare av yrkeskompetensprovet och den ansvariga

föreståndaren för undervisningsverksamheten i provmodellen (12.11.2020/762, 13 a §) är avläggande av den examensdel som gäller arbete som yrkeskompetensutbildare för specialyrkesexamen för trafiklärare.

Yrkesexamen inom lasthantering: antalet avlagda examina och antalet aktiva utbildningsanordnare är så små att enskilda utbildningsanordnares marknadsföringsåtgärder och å andra sidan perioder när utbildning inte inleds påverkar förändringarna i antalet prestationer. År 2019 avlades hela examen 34 gånger. Avläggande av hela examen används ofta i rekrytering av ny personal, som fortfarande är på en låg nivå till följd av covid 19-pandemin, den minskade importen från Kina och tullavgifterna.

Yrkesexamen i servicelogistik: antalet avlagda hela examina och examensdelar har ökat. Effekterna av covid-19-pandemin syns i prestationsantalet 2020, då ökningen av antalet prestationer var större än under "normala" år. År 2020 minskade antalet prestationer framför allt på grund av den arbetsmängd och ökade brådska som pandemin orsakade hos lagerlogistikföretag, som ledde till att arbetsplatsernas möjligheter att ordna yrkesprov och arbetstagarnas tidsresurser för avläggande av yrkesexamen minskade. I ökningen av antalet prestationer år 2021 syns ökningen av lager- och terminalkapaciteten, som har ökat behovet av rekrytering av nya arbetstagare inom branschen betydligt.

Specialyrkesexamen i servicelogistik: antalet avlagda examina och antalet aktiva utbildningsanordnare är så små att enskilda utbildningsanordnares marknadsföringsåtgärder och å andra sidan perioder när utbildning inte inleds påverkar förändringarna i antalet prestationer.

Särskild uppgift: grundläggande yrkeskompetens för lastbils- och bussförare

Grundläggande yrkeskompetens för lastbils- och bussförare	2020	2021	Utveckling
Godstrafik	2 573	2 848	+11 %
Persontrafik	658	649	-1 %
Totalt	3 231	3 497	+8 %

Det totala antalet avlagda yrkeskompetenser för lastbils- och bussförare har ökat åren 2020–2021. I de låga siffrorna för 2020 syns effekterna av covid 19-pandemin, som skapade en allmän osäkerhet i fråga om sysselsättningen i hela branschen och i fråga om utbildningen. År 2021 har man återgått till nästan "normala" prestationsantal: år 2019 var prestationerna för grundläggande yrkeskompetens totalt 3 440 (varutransporter 2 699, persontransporter 741).

Antalet yrkeskompetensprestationer för varutransporter har ökat från den nivå som rådde före pandemin på grund av godstrafikens ökade rekryteringsbehov, medan antalen inom persontransporter ännu är på en lägre nivå än normalt. Detta förklaras av pandemins negativa effekter på trafikmängderna inom busstrafiken, som ännu fortgår. På grund av covid 19-pandemin minskade många stadsmyndigheter i egenskap av beställare av trafik sina trafikmängder år 2020, och den marknadsmässiga trafiken upphörde nästan helt. År 2021 har trafikmängderna utökats något jämfört med nivån år 2020, men de är fortfarande mindre än normalt.

Antalet sökande till utbildningen i persontransporter har också minskat under de senaste åren på grund av branschens attraktivitetsproblem. Busstrafiken mellan städerna minskades av företagen själva redan före covid 19-pandemin.

Examensdelar som mål/hel examen som mål

Majoriteten av dem som avlagt prestationer har haft en hel examen som mål (25 692), och en minoritet har haft examensdelar som mål (5 361). Båda antalen har ökat jämfört med 2020.

Inom grundexamen i logistik har andelen som har som mål att avlägga examensdelar ökat med 28 %, medan motsvarande utveckling inom yrkesexamen inom transportbranschen är -49 %. Här avspeglas de obligatoriska ämnen i gemensamma examensdelar som är obligatoriska för dem som avlägger grundexamen, men som inte finns i yrkesexamen.

Anordnande av examina

Examen	Tillstånd för anordnande 2020	Aktiva anordnare 2020
Yrkesexamen inom transportbranschen	37	30
Grundexamen i logistik	56	48
Yrkesexamen inom lasthantering	4	3
Yrkesexamen i servicelogistik	18	14
Specialyrkesexamen i servicelogistik	12	6
Specialyrkesexamen för trafiklärare	2	2

Examen	Tillstånd för anordnande 2021	Aktiva anordnare 2021
Yrkesexamen inom transportbranschen	37	32
Grundexamen i logistik	56	48
Yrkesexamen inom lasthantering	4	3
Yrkesexamen i servicelogistik	18	14
Specialyrkesexamen i servicelogistik	12	4
Specialyrkesexamen för trafiklärare	2	2

* aktiviteten fastställs utifrån om utbildningsanordnaren/läroanstalten har registrerat avläggande av examina eller examensdelar enligt de KOSKI-data som lämnats till kommissionen 2020 eller 2021. Uppgifterna hämtades i början av 2021 (för år 2020) och i början av 2022 (för år 2021), och har inte uppdaterats efter dessa tidpunkter.

Reflektioner

Förändringar i antalet tillstånd för anordnande av examen

Det har inte skett förändringar i antalet tillstånd för anordnande av examina 2020–2021.

Anordnande av examina

Det har i stort sett inte skett några förändringar i antalet aktiva anordnare åren 2020–2021. Av dem som har tillstånd för anordnande av yrkesexamen inom transportbranschen har två aktiverat sig 2021 jämfört med 2020. När det gäller specialyrkesexamen i servicelogistik har två på motsvarande sätt blivit passiva.

Den lägsta relativa andelen aktiva utbildningsanordnare av dem som har anordnartillstånd finns i specialyrkesexamen i servicelogistik: endast 33 % av dem som har anordnartillstånd är aktiva examensanordnare. Den största relativa andelen ses i grundexamen i logistik och i yrkesexamen inom transportbranschen, där den är 86 % för båda.

Fördelning av avläggandet av examina/examensdelar mellan utbildningsanordnare

Grundexamina i logistik och yrkesexamina inom transportbranschen har avlagts över hela Finland. Antalet avlägganden av grundexamen i logistik varierade kvantitativt mest mellan de 43 utbildningsanordnarna. Det minsta antalet prestationer för en utbildningsanordnare var sju och det största var 180. Nästan hälften av utbildningsanordnarna hade prestationsantal under 40. Även antalet avlagda yrkesexamina inom transportbranschen varierade mellan de 31 utbildningsanordnarna: 1–43. Antalet prestationer per utbildningsanordnare var färre än tio för så många som 18 utbildningsanordnare.

Antalet avlagda yrkesexamina i lasthantering var detsamma för båda utbildningsanordnarna: åtta avlagda examina vardera. Utbildningsanordnarna var verksamma i västra och sydöstra Finland.

Antalet avlagda yrkesexamina i servicelogistik varierade mindre mellan de 14 utbildningsanordnarna: 2–21. Sex utbildningsanordnare hade färre än tio prestationer.

Hos fyra av de utbildningsanordnare som erbjöd yrkesexamen i servicelogistik avlades även specialyrkesexamen i servicelogistik. Antalet avlagda specialyrkesexamina per utbildningsanordnare varierade mellan tre och elva. Ingen av dessa examina har avlagts i norra Finland.

De två utbildningsanordnarna som erbjuder specialyrkesexamen för trafiklärare verkar i Tavastland och Mellersta Finland, och den ena hade 25 och den andra 53 avlagda examina.

Examensanordnandets geografiska och språkliga täckning

Examensanordnandets geografiska täckning är god.

1,84 % av grundexamina i logistik har avlagts på svenska, närmast i södra och västra Finland. Av yrkesexamina inom transportbranschen har 11,45 % och av yrkesexamina i servicelogistik har 12,8 % avlagts på svenska. Alla avlagda specialyrkesexamina i servicelogistik och specialyrkesexamina för trafiklärare avlades på finska.

Kvalitet på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande

Grundexamen i logistik

Platser för avläggande av yrkesprov (2020): Arbetsplats 39,27 %, läroanstalt 36,17 %, arbetsplats och läroanstalt 5,67 %, ingen uppgift 18,9 %.

Platser för avläggande av yrkesprov (2021): Arbetsplats 42,06 %, läroanstalt 38,7 %, arbetsplats och läroanstalt 4,7 %, ingen uppgift 14,54 %.

Anmärkningar: För grundexamen i logistik avlades 42,06 % av yrkesproven på arbetsplatser och 4,7 % på en arbetsplats och en läroanstalt, alltså totalt endast knappt hälften. Det är oroande att andelen yrkesprov som avläggs endast på en läroanstalt har ökat, även om exempelvis covid-19-pandemins effekter och restriktioner var mindre år 2021 jämfört med år 2020. "Ingen uppgift"-andelen har minskat men är fortfarande stor, 14,54 %.

Yrkesexamen inom transportbranschen

Platser för avläggande av yrkesprov (2020): Arbetsplats 40,84 %, läroanstalt 22,3 %, arbetsplats och läroanstalt 5,48 %, ingen uppgift 31,38 %.

Platser för avläggande av yrkesprov (2021): Arbetsplats 47,21 %, läroanstalt 14,05 %, arbetsplats och läroanstalt 3,8 %, ingen uppgift 34,94 %.

Anmärkningar: Av yrkesproven i yrkesexamen inom transportbranschen avlades 47,21 % på en arbetsplats och 3,8 % på en arbetsplats och en läroanstalt, det vill säga sammanlagt ungefär 51 %, vilket är en större andel än föregående år. "Ingen uppgift"-andelen var dock så hög som 34,94 %, vilket försvagar uppgifternas användbarhet märkbart. Det positiva är att antalet yrkesprov på läroanstalter har minskat.

Yrkesexamen inom lasthantering

Platser för avläggande av yrkesprov (2020): Arbetsplats 87,97 %, läroanstalt 5,26 %, ingen uppgift 6,77 %.

Platser för avläggande av yrkesprov (2021): Arbetsplats 69,89 %, läroanstalt 10,75 %, ingen uppgift 19,35 %.

Anmärkningar: Av yrkesproven i yrkesexamen i lasthantering avlades 69,89 % på en arbetsplats, vilket är 18 procentenheter mindre än föregående år. Antalet yrkesprov som avlades på läroanstalter hade ökat, liksom "ingen uppgift"-andelen, som var nästan 20 %.

Yrkesexamen i servicelogistik

Platser för avläggande av yrkesprov (2020): Arbetsplats 51,94 %, arbetsplats och läroanstalt 1,49 %, ingen uppgift 46,57 %.

Platser för avläggande av yrkesprov (2021): Arbetsplats 57,31 %, läroanstalt 1,8 %, arbetsplats och läroanstalt 2,0 %, ingen uppgift 38,88 %.

Anmärkningar: Av yrkesproven i yrkesexamen i servicelogistik avlades 57,31 % på en arbetsplats och 2,0 % på en arbetsplats och en läroanstalt, det vill säga sammanlagt ungefär 60 %. Andelen "Ingen uppgift" var dock så hög som 38,88 %, vilket försvagar uppgifternas användbarhet märkbart.

Specialyrkesexamen i servicelogistik

Platser för avläggande av yrkesprov (2020): Arbetsplats 6,58 %, ingen uppgift 93,42 %.

Platser för avläggande av yrkesprov (2021): Arbetsplats 13,79 %, läroanstalt 0,69 %, ingen uppgift 85,52 %.

Anmärkningar: I specialyrkesexamen i servicelogistik avlades 13,79 % av yrkesproven på en arbetsplats. Andelen "Ingen uppgift" var dock så hög som 85,52 %, vilket försvagar uppgifternas användbarhet betydligt.

Specialyrkesexamen för trafiklärare

Platser för avläggande av yrkesprov (2020): Arbetsplats 58,11 %, läroanstalt 19,85 %, arbetsplats och läroanstalt 5,08 %, ingen uppgift 16,95 %.

Platser för avläggande av yrkesprov (2021): Arbetsplats 52,36 %, läroanstalt 15,69 %, arbetsplats och läroanstalt 22,5 %, ingen uppgift 9,45 %.

Anmärkningar: Av yrkesproven i specialyrkesexamen för trafiklärare avlades 52,36 % på en arbetsplats och 22,5 % på en arbetsplats och en läroanstalt, det vill säga totalt omkring 75 %, vilket är en större andel än föregående år. Andelen yrkesprov som ordnas endast på en läroanstalt har minskat, liksom "ingen uppgift"-andelen, som var 9,45 %.

Bedömare

Grundexamen i logistik (2020): Examensdelar totalt 14 970. Lärare och arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 43,86 %, två lärare 16,46 %, lärare 18,81 %, ingen uppgift 18,15 %.

Grundexamen i logistik (2021): Examensdelar totalt 17 653. Lärare och arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 44,92 %, två lärare 19,43 %, arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 0,41 %, lärare 14,92 %, ingen uppgift 18,54 %.

Anmärkningar: I fråga om bedömarna i grundexamen i logistik förverkligas tvåpartsbedömning tydligt endast i mindre än hälften av yrkesproven (44,92 %). 19,43 % av yrkesproven bedömdes av två lärare, vilket är fler än föregående år. Fortfarande bedömdes 15 % av yrkesproven av endast en lärarbedömare. Andelen "Ingen uppgift" är fortfarande nästan 20 %.

Yrkesexamen inom transportbranschen (2020): Examensdelar totalt 1 861. Lärare och arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 47,77 %, två lärare 7,42 %, arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 1,24 %, lärare 11,28 %, ingen uppgift 30,79 %.

Yrkesexamen inom transportbranschen (2021): Examensdelar totalt 1 843. Lärare och arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 39,93 %, två lärare 9,82 %, lärare 7,98 %, ingen uppgift 38,20 %.

Anmärkningar: I yrkesexamen inom transportbranschen förverkligades tvåpartsbedömning endast i ungefär 40 % av yrkesproven, men uppgifternas användbarhet försvagas av den stora "ingen uppgift"-andelen på 38,20 %. 9,82 % av yrkesproven bedömdes av två lärare, vilket är fler än föregående år. 7,98 % bedömdes av en lärare, vilket är mindre än föregående år.

Yrkesexamen inom lasthantering (2020): Examensdelar totalt 133. Lärare och arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 83,46 %, två lärare 0,75 %, lärare 7,52 %, ingen uppgift 6,77 %.

Yrkesexamen inom lasthantering (2021): Examensdelar totalt 93. Lärare och arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 38,71 %, lärare 17,20 %, ingen uppgift 44,09 %.

Anmärkningar: I yrkesexamen inom lasthantering förverkligas tvåpartsbedömning endast för omkring 39 % av yrkesproven, men uppgifternas användbarhet försvagas av den stora "ingen uppgift"-andelen på 44,09 %. Andelen tvåpartsbedömning har minskat och "ingen uppgift"-andelen har ökat sedan föregående år. 17,20 % av yrkesproven bedömdes av endast en lärare.

Yrkesexamen i servicelogistik (2020): Examensdelar totalt 335. Lärare och arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 51,04 %, två lärare 1,79 %, arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 1,19 %, lärare 0,30 %, ingen uppgift 45,67 %.

Yrkesexamen i servicelogistik (2021): Examensdelar totalt 499. Lärare och arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 35,07 %, två lärare 7,82 %, arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 0,40 %, lärare 19,84 %, ingen uppgift 24,05 %.

Anmärkningar: I yrkesexamen i servicelogistik förverkligas tvåpartsbedömning endast i omkring 35 % av yrkesproven, vilket är en betydande nedgång jämfört med föregående år. 19,84 % av yrkesproven bedömdes av endast en lärare, vilket är en betydande och oroväckande uppgång. "Ingen uppgift"-andelen är fortfarande 24,05 %, även om den har minskat.

Specialyrkesexamen i servicelogistik (2020): Examensdelar totalt 76. Lärare och arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 6,58 %, ingen uppgift 93,42 %.

Specialyrkesexamen i servicelogistik (2021): Examensdelar totalt 145. Lärare och arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 8,28 %, lärare 30,34 %, ingen uppgift 61,38 %.

Anmärkningar: I specialyrkesexamen i servicelogistik förverkligas tvåpartsbedömning endast för ungefär 9 % av yrkesproven, men uppgifternas användbarhet försvagas av den stora "ingen uppgift"-andelen på 61,38 %. 30,34 % av yrkesproven bedömdes av endast en lärare.

Specialyrkesexamen för trafiklärare (2020): Examensdelar totalt 413. Lärare och arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 65,86 %, två lärare 0,24 %, lärare 0,24 %, ingen uppgift 33,17 %.

Specialyrkesexamen för trafiklärare (2021): Examensdelar totalt 529. Lärare och arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 87,71 %, två lärare 0,76 %, ingen uppgift 9,64 %.

Anmärkningar: I specialyrkesexamen för trafiklärare förverkligas tvåpartsbedömning väl (87,71 %). Endast i 9 % finns uppgifter om i vilka miljöer yrkesproven genomförts, och uppgifternas användbarhet minskar eftersom i en stor del (61,38 %) finns inga uppgifter om var yrkesproven genomförts. Under en procent av yrkesproven bedömdes av två lärare.

Medeltal för yrkesprov i studeranderesponsen inom yrkesutbildningen (avslutande enkät)

Grundexamen i logistik: totalt medeltal 4,1. För yrkesprovets del var medeltalet för bedömnarnas yrkesskicklighet 4,5 och medeltalet för hur de arbetsuppgifter där yrkesprovet utfördes motsvarade verkliga arbetsuppgifter var 4,4. Medeltalet för PUK-planer var 4,0. Spridningen i dessa var märkbar: PUK 3,3–4,3, bedömare 3,9–4,8 och

yrkesprovsuppgifter 3,9–5,0. Nöjdheten med den utbildning som erbjudits var i medeltal 4,3, och även där fanns en stor spridning, 3,5–4,7.

Yrkesexamen inom transportbranschen: totalt medeltal 4,2. För yrkesprovets del var medeltalet för bedömarnas yrkesskicklighet 4,6 och medeltalet för hur de arbetsuppgifter där yrkesprovet utfördes motsvarade verkliga arbetsuppgifter var 4,5. Medeltalet för PUK-planer var 4,1. Spridningen var störst för PUK-planerna, 3,4–4,6, och för yrkesproven var den mindre, för bedömarna 4,2–5,0 och för yrkesprovsuppgifterna 4,1–5,0. Nöjdheten med den utbildning som erbjudits var i medeltal 4,5, men även där fanns en stor spridning, 3,9–5,0.

Yrkesexamen i lasthantering: totalt medeltal 3,8. Det bör noteras att man fått in respons endast för två utbildningsanordnare.

För yrkesprovets del var medeltalet för bedömarnas yrkesskicklighet 4,6 och medeltalet för hur de arbetsuppgifter där yrkesprovet utfördes motsvarade verkliga arbetsuppgifter var 4,7. Medeltalet för PUK-planer var 3,5. Det fanns också en spridning mellan dessa två utbildningsanordnare: PUK 3,8–4,1, bedömarna 4,4–4,8 och yrkesprovsuppgifter 4,4–5,0. Nöjdheten med den utbildning som erbjudits var i medeltal 4,0, och spridningen 4,3–4,4.

Yrkesexamen i servicelogistik: totalt medeltal 4,1. För yrkesprovets del var medeltalet för bedömarnas yrkesskicklighet 4,7 och medeltalet för hur de arbetsuppgifter där yrkesprovet utfördes motsvarade verkliga arbetsuppgifter var 4,7. Medeltalet för PUK-planer var 3,9. Spridningen var störst för PUK-planerna, 3,5–4,7, och för yrkesproven var den mindre, för bedömarna 4,2–5,0 och för yrkesprovsuppgifterna 4,0–5,0. Nöjdheten med den utbildning som erbjudits var i medeltal 4,4, och spridningen 4,2–5,0.

Specialyrkesexamen i servicelogistik: totalt medeltal 4,1. Det bör noteras att man fått in respons endast för två utbildningsanordnare. För yrkesprovets del var medeltalet för bedömarnas yrkesskicklighet 4,5 och medeltalet för hur de arbetsuppgifter där yrkesprovet utfördes motsvarade verkliga arbetsuppgifter var 4,6. Medeltalet för PUK-planer var 3,8. Spridningen mellan dessa två utbildningsanordnare var störst för PUK-planernas del, 3,3–4,9, och även för yrkesproven är den tydlig, bedömarna 4,0–4,9 och yrkesprovsuppgifterna 4,0–4,9. Nöjdheten med den utbildning som erbjudits var i medeltal 4,2, och även där fanns en betydande spridning, 4,0–5,0.

Specialyrkesexamen för trafiklärare: totalt medeltal 4,2. Man har fått in respons för båda de två utbildningsanordnarna. För yrkesprovets del var medeltalet för bedömarnas yrkesskicklighet 4,8 och medeltalet för hur de arbetsuppgifter där yrkesprovet utfördes motsvarade verkliga arbetsuppgifter var 4,7. Medeltalet för PUK-planer var 4,2. Man kan se att kvaliteten på dessa två utbildningsanordnarens verksamhet är jämn, eftersom spridningen var mycket liten: PUK 4,1–4,2, för bedömarna ingen spridning och för yrkesprovsuppgifterna 4,6–4,8. Nöjdheten med den utbildning som erbjudits var i medeltal 4,3, och där fanns inte heller någon spridning.

Anmärkningar: Utbildningsanordnarna borde fästa mer uppmärksamhet vid utarbetandet av personliga utvecklingsplaner för kunnandet samt planernas innehåll och uppdateringen av dem. Arbetsuppgifterna i yrkesproven har i genomsnitt motsvarat verkliga arbetsuppgifter i arbetslivet väl, och yrkesprovsbedömarnas yrkesskicklighet är också i genomsnitt på en god nivå. Antalet respondenter var som helhet litet. Till detta bidrar det faktum att enkäten inte görs under utbildningsanordnarens överinseende.

** granskningsperioden för studeranderesponsen är 1.7.2019–31.12.2021. Bedömningsskala 1–5, där (5) betyder helt av samma åsikt, (4) delvis av samma åsikt, (3) delvis av samma och delvis av annan åsikt, (2) delvis av annan åsikt, (1) helt av annan åsikt*

Reflektioner

Motiveringar till ordnande av yrkesprov på läroanstalter

De motiveringar som framförts till arbetslivskommissionen har anordnarspecifikt fokuserat på följande: bristande kompetens hos de studerande, trafiksäkerhet, utbildningsavtalsarbetsplatsen saknade produktionsverksamhet med anknytning till den aktuella examensdelen, dålig tillgång till platser för yrkesprov på arbetsplatser och corona.

Att bristande kompetens hos studerande används som motivering tyder på svag personlig tillämpning och brister i planeringen av yrkesprov. Enligt arbetslivskommissionens observationer har ovan nämnda motiveringar ibland använts med alltför låg tröskel, och yrkesprov har ordnats på läroanstalterna på för lätta grunder.

Förverkligande av tvåpartsbedömning i bedömningen av kunnande, miljöer för yrkesprov och deras lämplighet för påvisande av kunnande samt utvecklingsområden i anordnarnas verksamhet

Utvecklingsområdena gäller främst personlig tillämpning samt platserna för anordnande av yrkesprov och bedömarna.

Enligt de observationer som gjorts i samband med arbetslivskommissionens besök och granskningen av yrkeskompetensprestationer finns det mycket utrymme för förbättring i behandlingen av avvikelser och lagstridigheter. Även yrkesutbildningens kunskaper om lagstiftningen verkar ställvis vara svaga.

En del av de utbildningsanordnare som hör till arbetslivskommissionens område har uppenbart också attitydmässiga utmaningar när det gäller att ta de avvikelser från lagstiftningen och utvecklingsområden som arbetslivskommissionen lyfter fram på allvar och vidta korrigerande åtgärder.

Arbetslivskommissionen bedömer att minst hälften av yrkesproven för grundexamina sker på läroanstalter, och största delen av de yrkesprov som avläggs på läroanstalter bedöms inte av någon arbetslivsbedömare. Det är alltså alarmerande att huvudreglerna "yrkesprovet utförs i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser" och "bedömningen av kunnandet ska göras och beslut om bedömningen fattas av två bedömare, varav den ena i regel företräder arbetslivet" i 52 § och 54 § i lagen om yrkesutbildning enligt vad som observerats vid möten och under arbetslivskommissionens besök fortfarande inte förverkligas för majoriteten av yrkesproven. I synnerhet i fråga om yrkesproven för grundexamen i logistik finns tydliga brister hos utbildningsanordnare på ungdomssidan som följer det så kallade gamla systemet. I yrkes- och specialyrkesexamen är situationen däremot huvudsakligen bra.

Nivån på den personliga tillämpningen varierar väldigt mycket, och den är på många ställen fortfarande svag. Elevernas faktiska möjligheter att medverka och påverka i utarbetandet av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet och planeringen av yrkesprov borde förbättras. Även involveringen av arbetslivet i den personliga tillämpningen, i synnerhet i utbildning på arbetsplatser och i perioder för lärande i arbetslivet, borde utökas betydligt. Uppdateringar av personliga utvecklingsplaner för kunnandet blir ofta ogjorda. Brister syns även i resultaten av studeranderesponsen inom yrkesutbildningen, där medeltalet för PUK-planer var svagast av alla punkter i responsen.

Situationen gällande planer för bedömning av kunnande

De flesta av de utbildningsanordnare som arbetslivskommissionen besökt har gjort upp en plan för bedömning av kunnande. De flesta har ännu stora utmaningar med planens kvalitet och användbarhet som ett verktyg i vardagen; man har noterat tydliga skillnader mellan det som står i planerna och de faktiska rutinerna. Planerna har på många platser gjorts upp som allmänna texter för alla utbildningsanordnarens examina, och man har inte beaktat de examensspecifika metoderna för genomförande. I samband med besöken har man också noterat att de lärare som genomför de examensspecifika bedömningarna inte är medvetna om innehållet i planen för bedömning av kunnande.

Förverkligande av personlig tillämpning i praktiken

Se ovanstående punkt.

God praxis

Gemensamma examensdelar och delområden i dem har integrerats i yrkesinriktade examensdelar, vilket har gjort avläggandet av gemensamma examensdelar mer meningsfullt och praktiskt. I synnerhet studerande i den kontinuerliga ansökan erbjuds också möjligheter till studier via nätet och andra flexibla metoder (bl.a. workshoppar för gemensamma examensdelar).

Gemensamma examensdelar och deras delområden

Se ovanstående punkt.

Examensgrundernas funktion

Reflektioner

Examensgrundernas funktion och överensstämmelse med arbetslivet

Examensgrunderna för grundexamen i logistik har förnyats, och de nya grunderna träder i kraft den 1 augusti 2022.

Deras aktualitet och överensstämmelse med arbetslivet kommer då att vara på en mycket god nivå.

Även examensgrunderna för yrkesexamen inom transportbranschen (1.1.2020), yrkesexamen i servicelogistik (1.1.2018), specialyrkesexamen i servicelogistik (1.1.2019) och specialyrkesexamen för trafiklärare (1.8.2019) är relativt färska, och inga behov av uppdatering av dem har framkommit exempelvis i samband med besök. Grunderna för yrkesexamen i lasthantering är från 2006. Ändringar har gjorts i examensgrunderna från och med den 1 januari 2018, men då gjordes inga egentliga innehållsmässiga ändringar på grund av förändringar i arbetslivet. Grunderna behöver uppdateras, eftersom exempelvis de maskiner som nämns i examensgrunderna på många platser inte längre motsvarar dagens arbetsliv. Numera används mycket större maskiner än vad examensgrunderna känner till. Även benämningarna och arbetsinnehållet inom branschen har förändrats.

Allmänna observationer om arbetslivsresponsen (enkät för arbetsplatshandledare)

Grundexamen i logistik: totalt medeltal 4,1. Samarbetet med läroanstalten var smidigt: medeltal 4,3 och spridning 2,3–5,0. Läroanstalten säkerställde att arbetsplatshandledarna kände till de mål som ingick i den studerandes PUK: medeltal 3,9 och spridning 2,1–4,6. Läroanstalten erbjöd tillräckligt med introduktion för bedömningen av den studerandes yrkesprov: medeltal 4,0 och spridning 2,8–4,9. Genomförandet av yrkesprovet tillsammans med läroanstalten fungerade bra: medeltal 4,5 och spridning 4,0–5,0. Jag är nöjd med läroanstaltens verksamhet i fråga om att ordna lärande i arbetslivet: medeltal 4,2 och spridning 2,3–4,9.

Yrkesexamen inom transportbranschen: totalt medeltal 4,2. Samarbetet med läroanstalten var smidigt: medeltal 4,6 och spridning 3,0–5,0. Läroanstalten säkerställde att arbetsplatshandledarna kände till de mål som ingick i den studerandes PUK: medeltal 3,7 och spridning 2,0–4,0. Läroanstalten erbjöd tillräckligt med introduktion för bedömningen av den studerandes yrkesprov: medeltal 4,2 och spridning 2,9–5,0. Genomförandet av yrkesprovet tillsammans med läroanstalten fungerade bra: medeltal 4,4 och spridning 4,0–5,0. Jag är nöjd med läroanstaltens verksamhet i fråga om att ordna lärande i arbetslivet: medeltal 4,4 och spridning 2,9–5,0.

Yrkesexamen i servicelogistik: totalt medeltal 3,8. Det bör noteras att man fått in respons endast för tre utbildningsanordnare. Samarbetet med läroanstalten var smidigt: medeltal 4,0 och spridning 4,0–4,1. Läroanstalten säkerställde att arbetsplatshandledarna kände till de mål som ingick i den studerandes PUK: medeltal 3,5 och spridning 2,4–4,9. Läroanstalten erbjöd tillräckligt med introduktion för bedömningen av den studerandes yrkesprov: medeltal 3,5 och spridning 3,0–4,0. Genomförandet av yrkesprovet tillsammans med läroanstalten fungerade bra: medeltal 4,1 och spridning 3,5–5,0. Jag är nöjd med läroanstaltens verksamhet i fråga om att ordna lärande i arbetslivet: medeltal 3,8 och spridning 3,3–4,5.

Specialyrkesexamen i servicelogistik: man har fått in respons endast för en utbildningsanordnare, och det totala medeltalet är 4,1. Samarbetet med läroanstalten var smidigt: 4,3. Läroanstalten säkerställde att arbetsplatshandledarna kände till de mål som ingick i den studerandes PUK: 4,3. Läroanstalten erbjöd tillräckligt med introduktion för bedömningen av den studerandes yrkesprov: 4,0. Genomförandet av yrkesprovet tillsammans med läroanstalten fungerade bra: 4,5. Jag är nöjd med läroanstaltens verksamhet i fråga om att ordna lärande i arbetslivet: 3,9.

Specialyrkesexamen för trafiklärare: totalt medeltal 4,2. Man har fått in respons för båda de två utbildningsanordnarna. Samarbetet med läroanstalten var smidigt: medeltal 4,2 och spridning 3,7–4,3. Läroanstalten säkerställde att arbetsplatshandledarna kände till de mål som ingick i den studerandes PUK: medeltal 4,3 och spridning 3,7–3,9. Läroanstalten erbjöd tillräckligt med introduktion för bedömningen av den studerandes yrkesprov: medeltal 4,2 och spridning 3,4–4,3. Genomförandet av yrkesprovet tillsammans med läroanstalten fungerade bra: medeltal 4,3 och spridning 3,8–4,2. Jag är nöjd med läroanstaltens verksamhet i

fråga om att ordna lärande i arbetslivet: medeltal 4,3 och ingen spridning alls mellan de två utbildningsanordnarna.

Anmärkningar: Enligt arbetslivsresponsen borde utbildningsanordnarna bättre säkerställa att arbetsplatshandledarna känner till de mål som finns inskrivna i de studerandes PUK-planer. Läroanstalterna har i genomsnitt erbjudit tillräckligt med introduktion för bedömningen av yrkesprov och genomförandet av yrkesproven i samarbete med läroanstalterna har i genomsnitt fungerat bra. Respondentantalen är som helhet små.